

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 2.

Februari.

1845.

I. Original-Afhandling.

Botaniske Reisebemærkninger i Sommeren 1839; af M. N. Blytt. (Forts. fr. Nr 1).

Fra Hugelien gaaer en Fjeldvei omtrent $1\frac{1}{2}$ Miil over Sæteregne til Aetnedalen. Man skildrede denne Trakt som meget lovende for Botanikeren; men daa jeg paa Finden havde forladt den største Deel af mit Tøi maatte jeg renoncere paa denne Tur og reiste derfor igjen tilbage til Tonvolden i Land og fortsatte fra denne Station Reisen opefter Hoveddalen. Ved Tomlevold saae vi atter *Cirsium oleraceum* og for sidste Gang paa Reisen *Artemisia campestris* og *Eryum hirsutum*; *Blitum virgatum* stod som Ukrud i Haven. Paa en tør sandig Mark ved Bredderne af Elven viste *Astragalus alpinus* sig i største Mængde, nu allerede forlængst afblomstret og med næsten modne Frø; den voxte her i Selskab med *Ranunculus polyanthemos*. I Elven saaes *Ranunc. aquatilis* α og *Myriophyllum spicatum* med *Callitriche autumnalis*. — Imellem Tomlevold og Brufladt er Vegetationen, paa Grund af et sterilt sandigt Terrain, temmelig fattig og ensformig. *Pedicularis Sceptrum* og *Salix Daphnoides* saaes hist og her; *Trollius europæus*, *Viola hirta*, *Achillea Ptarmica*, *Arundo Phragmites*, *Myosotis silvatica*, *Thalictrum simplex*, *Lychnis Viscaria* vare endnu almindelige og ved Brufladt bemærkedes *Cerastium ovale* og *Laminum incisum*. — Brufladt ligger ved Foden af Tonsaasen paa en Høide over Havet af 830 Fod. Her stode endnu i en liden Have ved Huset følgende Planter, skjönt blomstrende: *Calendula pluvialis*, *Tagetes patula*, *Clarkia pulchella*, *Cynoglossum linifolium*, *Chrysanthemum coronarium*, *Lathyrus odoratus*, *Lupinus luteus* og *villosus*, *Amaranthus caudatus*, *Heli-*

anthus annuus, *Calliopsis bicolor*, *Delphinium Ajacis*, *Tolpis barbata* m. fl. Hvor Sommeren er lang nok til at bringe disse enaarige Væxter till Modenhed (de blomstrede den 2 August), maatte ogsaa andre nyttigere Kjøkkenurter kunne lykkes tilligemed Moreller og Kirsebær; andre Frugtarter vilde det neppe løne Möien at dyrke i denne Höide, uanseet Stedets heldige Beliggenhed i Lye af den høie Aas.

Veien fra Brufladt stiger brat op ad Tonsaasen indtil en Höjde af 2800 Fod, og endda er man ei her over Granens Grændse. Ved Gaarden Hestekind (1900' enl. von Buch) stod endnu frodige Bygagre och græsrigge Enge. Vegetationen vedligeholdte lige til det højeste af Veien omtrent de nedenfor liggende Egnes Character. De paa Vandringen opefter antegnede Planter vore følgende: *Galium verum* (lige til det Højeste), *Scleranthus annuus*, *perennis*, *Arenaria serpyllifolia*, *Ajuga pyr.*, *Trifol. medium*, *Centaurea Jacea*, *Carex leporina*, *Hypericum quadrang.*, *Festuca pratensis*, *Potentilla norvegica*, *argentea*, *Clinopod. vulg.*, *Turritis glabra*, *Arbutus uva ursi*, *Thymus Acinos*, *Crepis tectorum*, *Gnaphal. silvat.*, *Dactylis glomerata*, *Linaria vulgaris*, *Chrysanth. Leucanth.*, *Scabiosa arvensis*, *Achillea Millefol.*, *Rosa cinnamomea*, *Molinia coerulea*, *Pyrola minor*, *secunda*, *Nasturtium terrestre* (til det højeste), *Pyrola uniflora*, *Rosa villosa* m. fl.; hvortil kommer som antydende Alpenatur: *Gnaphal. norvegicum* og *supinum*, *Alchemilla alpina*, *Phleum alp.*, *Coeloglossum viride*, *Thalictrum alp.*, *Viola biflora*, *Saussurea alp.*, *Epilob. alp. β.* og *E. origanifolium*, *Stellaria alpestris*, *Spergula Sagmoides*, *Eriophorum capitatum*. — *Nymphæa pumila* stod nu i den skjønneste Flor i det lille Vand man har til venstre Side omtrent paa det Højeste af Veien. — Imellem Frydenlund, den næste Station paa den anden Side af Tonsæsen, og Reien reiser man paa en Höide af 1000—1200 Fod over Havet. Terrainet er Skiferformationen og med den sees en til det bedre forandret Vegetation. Langs Veien blomstrede: *Echinosp. Lappula* og *deflexum*, *Achusa offic.*, *Androsace septentr.*, *Polemon. cærul.*, *Verbascum Thapsus* og *nigrum*, *Lonicera Xy-*

lostenum, *Sedum Teleph.*, *acre*, *album*, *Thalictr. flavum*, *Glechoma hederac.*, *Galeopsis Ladanum*, *Origan. vulg.*, *Dracoceph. Ruyschian.*, *Sisymb. Sophia*, *Erysim. hieracifol.*, *Arabis hirsuta*, *Thaliana*, *Geran. pratense*, *Anthyllis vulneraria*, *Vicia silvat.*, *Woodsia ilvensis*, *Struthiopteris germanica* m. fl. — Stationen Reien i Slidre ligger efter v. Buch 1036' over Havet og Strandefjorden der nedenfor 1031'. Denne Maaling er ikke aldeles nøjagtig. Hansteen angiver Strandefjordens Højde 1121' og daa Søen sikkerligen er 50 om ikke 100 Fod lavere end Gaarden, torde denne sidste rigtigere ansees for at ligge paa en Høide af 1150—1200' o. H.

Den 3 August foretog vi en Ekursion opad Lierne, der ligger ovenfor Reien. Jeg optegnede omtrent 320 phanocgame og brægneartede Planter. Af disse kunne følgende vel ansees for her at have naaet deres Høidegrændser: *Veronica verna* (6—800' over Gaarden), *Scirpus palustris* (ved Fjorden), *Agrostis Spica venti* (Rugagrene), *Briza media* (6—800' o. G.), *Glyceria fluitans* (ved Fjorden), *Dactylis glomerata* og *Festuca pratensis* (6—800' o. G.), *Achusa officinalis* (langs ved Veien og paa Agerrenene), *Lysimachia thyrsoflora* (ved Fjorden), *Verbascum Thapsus* ved Veien, *Campanula latifolia* og *Viola hirta* 6—800' o. G., *Impatiens Noli tangere* imellem Gaarden og Fjorden, *Ribes uva crispa* ved Fjorden sparsomt, *Linum catharticum* 6—800' o. G., *Convallaria polygonatum* omtrent til samme Højde, *Polygonum Persicaria* i Agrene 3—100' o. G., ligesaa *P. Convolvulus*; *Scleranthus perennis*, *Dianthus deltoides* og *Arenaria serpyllifolia* 1000' o. G. nedenfor Granens Grændse; *Sedum Telephium* 4—600' o. G.; *Mentha arvensis*; *Lamium incisum*; *Galeopsis Ladanum*; *Origanum vulgare* 4—600' o. G.; *Dracocephalum Ruyschiana* 800' o. G.; *Turritis glabra*; *Arabis hirsuta* og *Thaliana* 4—600' o. G.; *Geranium pratense*; *Trifolium agrarium* ved Fjorden; *Pteris aquilina*; *Struthiopteris germanica*. — Som nedstigende fra Fjeldene have følgende Væxter her deres laveste Grændser: *Veronica saxatilis* 6—800' over Gaarden nedenfor Espens og Granens Grændser; *Eriophorum capitatum* ved

Bækkene næsten lige ned til Gaarden; *Poa glauca* Vahl almindelig især paa Husenes Torvetage; *Gentiana nivalis* næsten lige ned til Gaarden; *Sibbaldia procumbens* ved Veien imellem Reien og Lommens Kapellansgaard; *Epilobium origanifolium* ved Bækkene ovenfor Gaarden; *Stellaria alpestris* lige ned ved Gaarden; *Spergula Saginoides* ligeledes; *Draba hirta* (rupestris α) paa Klipperne nede ved Fjorden; *Dr. incana* overalt paa de tørre Enge lige ned til Gaarden; *Hieracium alpinum* var. *multiflorum nigrovillosum* (H. triste Willd?) 800' o. G. nedenfor Granens Grændse; *Saussurea alpina*; *Gnaphalium norvegicum*; *Tussilago frigida* 3—400' o. G.; *Erigeron alpinus* omtrent 100' o. G.; *Coeloglossum viride*.

Den mærkeligste Plante, som forekom her, var den förömtalte *Brachypodium*, som her voxte i Mængde hist og her imellem Krattet opad Lien til en Höide af maaske 600' over Gaarden.

Den 4 August reiste vi fra Reien til Lommens Kapellansgaard. Paa Slidre Exercisplads lidt over Fjordens Vandspeil voxte *Salix herbacea*, det laveste Voxested jeg har bemærket for denne Plante i Aggershuus Stift. Ved Veien saaes hist og her *Parmelia caperata* (sjælden i Norge), *Parm. chlorophana* og *Diphyscium foliosum*. Ved Lommens Kapellansgaard 1205' over Havet voxte *Scrophularia nodosa* og *Lamium amplexicaule*, vel noget nær den höieste Punkt, til hvilken disse to Planter forekomme i Norge. *Veronica Beccabunga* (som andensteds vel stiger noget höiere) var ligeledes her at see, ligesom *Centaurea Cyanus* sparsomt i Agrene endog höit over Gaarden, maaske 14—1600' o. H. Jeg har aldrig bemærket denne Ukrudsplante voxende saa höit op; den pleier i Almindelighed at forsvinde tilligemed *Agrostemma Githago* i Agre, der ligge omtrent 800—1000' ov. H. Der gives Ukrudsplanter, der ledsage Agerdyrkningen lige til sammes höieste Grændse, saasom *Triticum repens*, *Galium aparine*, *Asperugo procumb.*, *Anchusa arvensis*, *Viola tricolor*, *Chenopod. viride*, *Rumex domest.*, *Epilob. angustifol.*, *Polygonum Convolv.*, *Silene inflata*, *Euphorbia helioscopia*, *Stachys pal.*, *Lamium purp.*, *Galeopsis tetrahit*, *cannabina*, *Linaria vulgaris*, *Thlaspi*

arv., *Camelina sativa*, *Erysim. cheiranthoides*, *Brassica camp.*,
Sinapis arv., *Sonchus arvensis*, *Cirsium arvense*, *Pyrethr.*
inodor. Andre forsvinde for de naae Kornets Grændse, og man
kan med temmelig Sikkerhed antage en Deel af disse som til-
kjendegivende Egnenes fortrinlige Beqvemhed for Agerdyrknin-
gen. Saaledes kan man i Norge antage, at denne Industri er
sikker og lönnende, hvor mau i Agrene bemærker *Veronica*
agrestis, *Lolium*-arterne, *Bromus*-arterne, *Mentha arvensis*,
Lamium incisum, *amplexicaule*, *Galeopsis Ladanum*, *Vicia*
sativa, *Ercum hirsutum*, *Gnaphal. uligin.*, *Anthemis arv.*,
Chamomilla, *Chrysanthem. segetum*, *Lapsana communis* &c.
Agre, der ikke ligge over den Höide, paa hvilken disse Væxter
lade sig see, ere neppe ofte udsatte for Nattefrostens skadelige
Indflydelse. — Kun i de allermest begunstigede Koruegne, hvor
vel meget sjelden eller aldrig Nattekulden gjør skade, sees i
Agrene følgende Ukrudsvæxter: *Fedia olitoria*, *Setaria viri-*
dis, *Sherardia arvensis* (sjælden), *Chenopod. polysperm.*, *Po-*
lygon. tataricum *Scleranthus annuus*, *Silene noctiflora*, *S.*
anglica (sjælden), *Euphorbia Peplus*, *Papaver*-arterne, *Stachys*
arvensis, *Lamium album*, *Linaria minor*, *Rapistrum panicu-*
latum, *Bunias orientalis*, *Geran. dissectum*, *Vicia angustifo-*
lia, *Hypochoeris glabra*, *Cichorium Intybus* og *Pyrethrum*
Parthenium.

Fra Lommens Kapellansgaard gjorde vi en Sidetur over
Regnstadaasen og Hegge Annex til en af de höiest liggende
Fjeldgaarde, Eikjerbakken, der ligger lidt nedenfor Granens
Grændse omtrent et par Mile fra Lommen. Op imod det höie-
ste af Regnstadaasen vel henved 600' over Kapellansgaarden
lod *Campanula persicifolia* sig igjen tilsyne; jeg havde ikke
seet denne Plante fra den Tid jeg forlod Ringerike; paa Aasen
syntes den ogsaa at være over dens Höidgrændse, thi den intog
her kun en ganske indskrænket Areal. *Veronica saxatilis* gik
ned omtrent til samme Sted. Noget höiere op ved Veien viste
sig *Sedum album*, *villosum*, *Saxifraga aizoides* (meget spar-
somt), *Menziesia cærulea*, *Juncus castaneus*. — Paa Jamnber-
get ved Eikjerbakken bemærkedes lige indtil og lidt over Gra-

nens Grændse: *Scirpus Boeothryon*, *Phalaris arund.*, *Veronica alp.*, *Aira atropurp.*, *Poa nemoralis montana*, *Dactylis glomerata*, *Festuca ovina vivipara*, *Galium verum* (forsvindende), *Asperugo procumb.* (ved Gaarden), *Viola hirta*, *V. arenaria* (til Granens Grændse), *Verbascum nigrum*, *Tofjeldia borealis*, *Pyrola uniflora*, *Saxifraga nivalis*, *Dianthus deltoides*, *Stellaria alpestris*, *St. Friesiana*, *Lychnis viscaria*, *Sedum album*, *S. acre*, *Cotoneaster vulgaris*, *Rosa cinnamom.*, *Fragaria vesca*, *Ajuga pyramid.*, *Origanum vulg.* (til Granens Grændse), *Dracoceph. Ruyschiana* (ei over Granen), *Thymus acinos* og *Clinopod. vulgare* (begge til Granens Grændse), *Erysim. hieracifol.*, *E. cheiranthoides* (ved Gaarden), *Arabis thaliana*, *A. hirsuta*, *Sinapis alba* (alle 3 ved Gaarden), *Anthyllis vulneraria* (til Grangrændsen), *Lathyrus prat.* (ligesaa), *Hypochæris maculata* (sparsomt over Granen), *Hierac. Prenanthoides* α , *H. sabaudum?* (foliis angustioribus), *H. glomeratum* DC. (*H. cymosum* Fl. Dan.), *H. aurentiacum*, i hvis Selskab igjen viste sig den för under Navnet *H. sphærocephalum* DC. anförte ved Hugelien fundne Form (paa Engene omkring Gaarden), *Tenacetum vulgare*, *Chrysanthem. Leuc.* (alm. til Granens Grændse), *Orchis maculata*, *bifolia*, *conopsea*, *Cœloglossum viride*, *Listera cordata*, *Carex pilulifera* (til og over Granens Grændse), *Rhodiola rosea* (over Granens omtrent lidt nedenfor Birkens Grændse).

Den 6 August foretog vi en meget besværlig Ekursion fra Eikjerbakken til de smaae Fjeldgaarde, som samlede kaldes Beitogaardene, der ligge ved Öjangen Söe, et lidet Fjeldvand, paa hvis Bredder endnu nogle vantrevne Grantræer voxé. Ved Beitogaardene, omtrent $\frac{3}{4}$ Miil fra Eikjerbakken, steg vi op over Birkegrændsen i en Strækning af omtrent $\frac{1}{2}$ Miil til den saa kaldte Hodnsæter, lige ved Foden af det, efter Prof. Boecks Maaling, 5200 Fod høie Bitihodn. I et herligt klart Veir besteg vi dette Fjeld og havde fra dets spidse Top en meget vid og intressant Udsigt til den store vilde Fjeldegn, i hvis Udkant det ligger. Man seer her det $1\frac{1}{2}$ Mile lange Vinstervand (3419 F. o. H. efter Boeck) og en Deel af det med samme i Forbin-

delse staaende 4—6 Mile lange over al Trævegetation liggende Bygdinvand; höit op i Sneregionen ragende hæve sig over dets Bredder utallige og vel tildeels endnu ubenævnte Fjeldtinder, der imod Vest begrændses af Hurungtinderne og imod Nord af de höieste Fjelde i Lom og Vaage i Gudbrandsdalen *). I Udkanterne af denne höitliggende Fjeldegn, der endnu ei er tilstrækkeligen undersøgt i nogen Henseende, have Valdriserne, Gudbrandsdölerne og Sognvæingerne herlige Sæterhavne; det indre af Egnen benyttes til Fælægge, hvor de til Christiania om Efteraaret neddrevne Slagteqvæg fedes i Sommermaanederne; forresten er denne Fjeldtrakt overladt til Rensdyrene, som her opholde sig i største Mængde, undertiden i Flokke af 4—500 Dyr. — Bygdin og det med samme parallellöbende Gjendinvand skulle være fiskerige og ved Bredderne af det sidstnævnte, der ligger noget dybere end Bygdin, skal findes lidt Birkeskov og Fyr ('Turrfurru'). Ved Gjendin skal være herlige græsrigge Sætere. Saalangt Öjet kunde naae ned imellem Fjeldene, saaes livligt grønne Lier nedenfor de evige Snebræer; en af de nærmest liggende höie hvælvede Kolosser, de foran den saakaldte Torfindtinden liggende Fjeldhöider, Kalehöjde eller Mugnefjeld, saae især meget-tillokkende ud for Botanikeren. Dens Fod var grønklædt lige op til Snegrændsen. Det er af Mangel paa nogenledes beqvemme Sæterboliger umuligt at opholde sig længe i disse Egne og for den, der önskede botanisere her, var det nödvendigt at medbringe Telt og Proviant for flere Uger: det er den Deel af Norge, hvor man torde finde mangen endnu ei hos os opdaget gröalandsk og spetsbergensk Plante. Professor Smith vandrede i Selskab med Rensdyrskytter i Aaret 1812 igjennem disse Fjelde till Gudbrandsdalen, men dog, som det sy-

*) På denna höga platå resa sig Skandinaviens högsta fjälltoppar, bland hvilka, såvidt man hittills vet, Stora Galdhöppingen eller Ymesfjeld är den allrahögsta, nående åtminstone 8300 fot öfver hafvet och således betydligt högre än Skagastölstind bland Hurungerne, som förut ansetts för högst. Men sannolikt förekomma här ännu högre hitills ouptäckta och omätta fjälltinder.

nes, meget flygtigt; thi han kunde først begynde for Alvor at botanisere paa Fjeldene i Vaage, hvor der vare Sæterhytter. Boeck, der med Keilhau senere besøgte Egnen, skjænkede Planterne sin Opmærksomhed og fandt iblandt andre sjældne en liden *Ranunculus*, som jeg anseer for forskjellig fra *R. pygmaeus*, og en *Luzula*, som er enten en varietet af *L. arcuata* eller en Form, der ligesom forbinder denne Art med den syd-europæiske *L. spadicea*.

Paa Bitihodn saae man allerede Spor af en intressant Fjeld-vegetation, der gik op lige til Toppen. I denne Høide, omtrent 400 Fod nedefor Snegrænsen, som den af Boeck angives for disse Egne, fandtes endnu: *Nardus stricta*, *Anthox. odorat.*, *Aira flexuosa* β (næsten lige til Toppen), *Poa minor* (fra det Sted paa Fjeldet, hvor *Luzula hyperborea* først viser sig lige indtil Toppen), *P. alpina* (ikke fuldt saa høit som foregaaende), *Festuca ovina* α (lige til Toppen), *Fest. ov.* β *vivipara* (lidt lavere), *Sibbaldia procumb.*, *Juncus trifidus*, *Luzula spicata*, *L. hyperborea*, *L. arcuata* var.? (den før anførte af Boeck fundne Form, voxende lidt lavere imellem de to før-anførte, der ligeledes her syntes at smelte sammen), *Rumex acetosa* (næsten lige til Toppen), *Vaccinium Vitis idæa* (steril), *Andromeda hypnoides*, *Ranunc. glacialis* og *pygmaeus*, *Cardamine bellidifolia*, *Hierac. alp.*, *Salix herbacea*, *Lycopodium Selago* og *alpinum*, foruden følgende Lichener og Mosser: *Lecidea atrovirens*, *L. contigua*, *L. atroalba*, *Parmelia ventosa*, *P. lanata*, *P. ochroleuca*, *P. divergens*, *Cetraria nivalis*, *C. cucullata*, *C. islandica*, *Gyrophora glabra*, *G. cylindrica*, *Sphærophoron coralloides*, *Peltidea crocea*, *Parmelia saxatilis*, *P. citrina*, *P. stygia*, *Cladonia pyxidata*, *Lecidea atrorufa*, *L. sabuletorum*, *Cladonia gracilis*, *Cl. vermicularis*, *Parmelia encausta*, *Parm. tartarea*, *Cladon. rangiferina*, *C. uncialis*. — *Andreæa rupestris*, *Dicranum falcatum*, *Jungermannia byssacea*, *J. julacea*, *J. concinnata*, *Catharinea hercynica*, *Polytrich. septentr.*, *Bryi spec.*, *Racomitrium lanuginosum*, *Weissia acuta*, *Didymodon purpureus*, *Splachnum mnioides* (kun denne fructificerende, alle de øvrige Mosser ste-

rile). — Till en Höide af 4900 eller 5000 Fod, saaledes 2—300 Fod nedenfor den høieste skarpe spidse, fandtes paa de med lidt Muldjord bedækkede Heldinger foruden de ovenanførte følgende: *Aira subspicata*, *A. alpina*, *Juncus biglumis*, *Menziesia cærulea*, *Saxifraga stellaris*, *S. cernua*, *S. cæspitosa*, *Alsine-la biflora*, *Lychnis alpina*, *Potentilla maculata*, *Thalictr. alpin.*, *Pedicularis versicolor*, *Draba lapponica*, *Taraxac. offic.*, *Saussurea alpina*, *Gnaphal. alp.*, *Erigeron uniflorus*, *Solidago virgaur.*, *Carex lagopina*. Af de her anførte saaes *Aira subspicata*, *Pedicul. versicolor*, *Draba lapp.*, *Erig. unifl.* og *Carex lagopina* meget sparsomt længere nede paa Fjeldet. — Fra denne Höide og ned til Hodnstölen (3923 F. o. H. alt-saa 600 Fod over Birkegrændsen, der efter Boecks Maaling her er 3300 Fod) optegnedes under Nedstigningen: *Milium ef-fusum* (6—800 F. over Sæteren), *Calamagr. Halleriana* (lige-saa), *Aira alpina*, *A. cæspitosa*, *A. atropurp.*, *Molinia cæ-rulea*, *Poa nemoralis* var.?, *Myosotis silvatica*, *Campan. rotundifolia* fl. unico, *Viola biflora*, *Archangelica*, *Luzula sud-detica*, *L. pilosa*, *Oxyria reniformis*, *Toffeldia borealis*, *E-rica vulg.*, *Arbutus alp.*, *A. uva ursi*, *Pyrola minor*, *Saxi-fraga nivalis*, *S. Cotyledon*, *S. oppositifol.*, *S. rivularis*, *Ce-rast. alpin.*, *C. trigynum*, *Spergula saginoides*, *Anemone ver-nalis*, *Ranunc. platanifolius*, *Ajuga pyramidalis* α et β gla-brata (mibi), *Bartsia alpina*, *Draba incana*, *Geran. silvat.*, *Apargia Taraxuci*, *Sonchus alp.*, *Gnaphal. norveg.*, *Gn. su-pinum*, *G. dioicum*, *Erigeron alpinus*, *Carex Gebhardi*, *C. alpina*, *C. atrata*, *C. pulla*, *Betula nana*, *Salix glauca*, *S. Lapponum*, *S. lanata*, *Rhodiola rosea*, *Aspidium Lonchitis*. — Isamme Strög af Fjeldet fandtes en Mængde af de almindelige Fjeldkryptogamer og deriblandt *Gyrophora atropurpina* og en udmærket sortegrön *Dryptodon*, lig *Dr. ellipticus*, men sandsyn-ligen en ny Art som jeg indtil videre benævnt *Dr nigricans* *).

*) Denne saavel som en Deel andre dubdöse Lövmosser fra Norge ere meddelte H:r W. P. Schimper, der har lovet at nøiere granske og bestemme dem.

Imellem Hodnstølen og Beitogaardene lidt ovenfor Granens Grændse (2800'?) antegnedes: *Avena pubescens* lige til Birkegrændsen, *Scabiosa arvensis* omtrent ligeledes, *Galium verum* forsvinder lidt ovenfor Beitogaardene nedenfor Birkegrændsen, *Viola tricolor* omtrent til Birkegrændsen, *Convallaria majalis* over Birkegrændsen, *Gentiana campestris*, *G. amarella*, *G. nivalis*, *Heracleum Sphondylium* omtr. till Birkegr., *Juncus castaneus*, *Rumex domest.* noget nedenfor Beitogaardene, *Paris quadrifolia* søgende Skjul under de næsten nedliggende Enebuske over Birkegrændsen, *Andromeda polifolia*, *Pyrola rotundifolia* over Birken, men ei saa høit som *P. minor*; *Dianthus deltoides* over Granens Grændse forsvindende lidt ovenfor Beitogaardene nedenfor Birkegr., *Silene rupestris* over Birkegr., *Rhinanthus minor* høit over Birkegr., *Melampyrum silvat.* over Birkegrændsen, *Pedicularis Sceptum* ogsaa ovenfor Birken, *Pedicularis lapponica* næsten lige ned til Beitogaardene, *Ped. palustris* over Birkegr., *Linnæa bor.* forsvinder lidt nedenfor Birkegrændsen, *Linaria vulg.* næsten lige til Birkegr., *Cardamine amara*, *Anthyllis vulneraria* forsvinder nedenfor Birkens Grændse, *Lathyrus pratensis* omtrent til samme Høide som den foregaaende, *Hypochaeris maculata* lige til Birkegrændsen, *Hierac. boreale* (foliis angustioribus), *H. aurantiacum*, *H. cymosum* (forma) holde sig helst i Birkens Region hvis Grændse de sjældnere overskride, *Carex pulla* sees først omtrent ved Birkegrændsen. — Lige op til Beitogaardene stege: *Phalaris arundinacea*, *Verbasicum nigrum*, *Erysim. cheiranthoides*, *Sinapis alba* (da man i flere Aar her og paa andre Steder i Valdets har kjøbt Sædeskorn i Byerne paa Grund af Misvæxt, er det sandsynligt at denne Plante, der ellers er sjælden i Norge og kun forekommer i de lavere liggende Egne, paa denne Maa- de er indført og vil uden tvivl igjen forsvinde), *Crepis tectorum*, *Tanacetum vulg.*, *Artemisia vulgaris*, *Chrysanth. Leucanthemum*.

Jeg har med Flid anført disse Høideforhold, fordi de tildeels stemme overens med tidligere gjorte lagttagelser, medens de paa den anden Side vise at en Deel Væxter uden tvivl af

lokale Aarsager her synes at slige noget høiere end som sedvanligen er Tilfældet, t. Ex. *Phalaris*, *Gal. verum*, *Verbasc. nigrum*, *Convall. maj.*, *Paris*, *Ajuga*, *Linaria vulg.*, *Hypochoeris* &c.

Den, efter Angivelse i Flora Danica, ved Beito fundne *Pedicularis hirsuta* vare vi ei saa heldige at gjenfinde. Den er formodentlig i denne Egn meget sjælden. Smith og Boeck have heller ikke her seet den.

Da der i Hodnstølen var en meget snever Hytte og ingen anden Sæter i Nærheden, hvor vi kunde tage vort Natteherberge, ligesaa lidt som Anledning til i Beito, Lien eller nogen af de andre usle Gaarde at faae et nogenledes beqvemt Logie, hvorfra vi kunde exkurrere i nogle Dage, saae vi os nødsagede til om Aftonen at forlade denne i botaniskt Henseende ret intressante Fjeldegn. Vi rede over en ubanet meget moradsig Strækning af maaske 1 Miils Længde før vi kom tilbage til Eikjerbakken, som vi først naaede Kl. 2 om natten. Da det den paafølgende Dag var meget stygt og koldt Regnveir og vi ei kunde gjøre os Haab om at botanisere med synderlig Nytte omkring Eikjerbakken, reiste vi tilbage til Lommens Kapellensgaard, hvorfra Reisen fortsattes op efter Hoveddalen till Vang.

Ved Foden af den imellem 3—4000' høie Hugakolle ligger Stationen Öjlo vel henved 50—100' over Lillemjösens Vandspeil, som efter Boecks Maaling ligger 1452' ov. Havet. Her passerer den intressante Quamsklev, fra hvis høieste Punkt man faaer en herlig Udsigt til de høie Fjelde, der begrændse Vangs Præstegjæld. Ei saa meget paa Grund af Höiden over Havet, som formedelst Nærheden af de høie Fjelde antager Vegetationen en forandret Karakter allerede ved Öilo og i den nederste Deel af Quamskleven. Her sees lige ved Veien en heel Deel Alpeplanter: *Azalea proc.*, *Sibbaldia procumb.*, *Juncus biglumis*, *Luzula spicata*, *Toffeldia lorealis*, *Epilob. alpinum*, *origanifolium*, *Arbutus alpina*, *Menziesia cærulea*, *Saxifraga nivalis*, *stellaris*, *Cotyledon, aizoides, oppositifol.*, *cernua*, *cæspitosa*; *Silene acaulis*, *Stellaria alpestris*, *Cerust. alpin.*, *Spergula saginoides*, *Sedum villosum*, *Bartsia alp.*, *Pedicularis Sceptum*, *Draba rupestris, incana*, *Arabis alpina*; *A-*

stragalus alpinus; *Sonchus alp.*, *Hierac. alpinum*, *Gnaphal. norveg.*, *supinum*, *Erigeron alpinus*; *Coeloglossum viride*; *Carex atrata*; *Betula nana*; *Salix lanata*, *hastata*, *Lappo-num*, *herbacea*, *reticulata*; *Rhodiola rosea*. Derimod vil man paa den anden Side af Kleven, efter at have passeret Vangs Præstegaard, finde flere af Lavlandsplanterne successive at forsvinde. Saadanne ere: *Scirpus palustris*, *Avena fatua*, *Agrostis spica venti*, *Dactylis glomerata*, *Festuca prat.*, *Glyceria fluitans*, *Lolium perenne*; *Scabiosa succisa*, *Anchusa off.*, *Viola hirta*, *Verbasc. nigrum*, *Polygon. Persicaria*, *Convul-vulus*; *Scleranth. perennis*, *Dianthus deltoides*, *Arenaria serpyllifol.*, *Cerust. ovale*, *Spergula arvensis*; *Euphorb. He-lioscop.*; *Potentilla anserina*, *argentea*, *norvegica*, *Geum urban.*; *Ranunc. sceleratus*; *Glechoma hederac.*, *Stachys sil-vat.*, *palustris*, *Lamium purp.* *Galeopsis cannabina*, *Thymus acinos*, *Origanum vulg.*, *Clinopod. vulg.*, *Scrophularia nodo-sa*; *Subularia aquatica*, *Sisymb. Sophia*, *Erysim. cheiran-thoides*, *Sinapis alba*; *Erod. cicutar.*; *Fumaria off.*, *Vicia silv.* *Hypericum quadrang.*; *Hierac. umbell.*, *Cirsium arv.*, *Carduus crispus*, *Gnaphal. silvat.*, *Senecio vulg.*; *Myriophyll. spicatum*; *Carex leporina*, *stellulata*, *Pinus Abies*, *Salix pentandra*, *caprea*; *Asplen. ruta muraria*, *Pteris aquilina*. Ved Skogstad (omtrent 1800' ov. H.), der ligger ved Foden af Fillefjeld, sees de ikke længere. Man kan med temmelig Sikkerhed antage, at den største Deel af de sidstnævnte Væxter her have naaet deres Høidegrændser, medens man derimod ei tør antage, at alle de ved Quamskleven voxende Alpeplanter der forekomme paa deres virkelige og naturlige laveste stationer. Det er af lokale Aarsager at de findes der; de ere nedførte dels fra Hugakollen, dels ved Elvedraget, og det indesluttede skyggefulde fugtige Terrain begunstiger her deres fortsatte Vegeteren. — Quamskleven, saavel som de skiferagtige klippestyrtninger langs Lillemjösens Bredder omtrent $\frac{1}{8}$ Miil vestenfor Vangs Præstegaard ere meget indbydende for den der intresserer sig for Löv- og Lever-mosserne. Saavel paa Reisen til som tilbage fra Fillefjeld samlede vi langs Veien mange og deriblant

sjældne Arter, f. Ex. *Gymnostom. lapp.*, *æstivum*, *rupestre*, *Schistidium ciliatum*, *Grimmia cribrosa*, *alpicola*, *apocarpa* med flere varr., *affinis* var.? *elongata*; *Dryptodon incurvus*, *pulvinatus*; *Racomitr. microcarpum*, *fasciculare*; *Eucalypta vulgaris*, *ciliata*; *Splachnum mnioides*, *sphæricum*, *angustatum*; *Orthotr. Hutchinsiae*, *cupulatum*, *pumilum*; *Weissia acuta*, *cirrhata*, *crispula*, *curvirostra*; *Dicran. polycarpum*, *crispum*, *falcatum*, *virens*, *strumiferum*, *scoparium* m. fl.; *Didymodon capillaceus*, *glaucescens*; *Tortula tortuosa*; *Bryum jalaceum*, *Zierii*, m. m. fl.; *Bartramia crispa*, *pomiformis*, *fontana*, *Halleriana*, *Öderiana*; *Meesia uliginosa*; *Pterogonium filiforme*; *Leucodon sciuroides* (paa Stene sortladen af Farve); *Leskea trichomanoides*, *atrovirens* Ht:n; *Hypnum rugosum*, *moniliforme*, *palustre*, *præcox* tilligemed en stor Deel almindeligere Arter; *Jungermannia setiformis* med et par Varieteter, *pumila*, *hyalina* (forhen her funden af Sommerfelt), *platyphylla* (udentvivl dens Høidegrændse), *Tamarisci*, *concinata*, *undulata*, *emarginata*, *nemerosa*, *minuta*, *incisa*, *complanata*, *saxicola*, *Floerkii*. Som nye for vor Flora vare *Grimmia cernua* Bryol. Germ. tilligemed var. β . l. c. (Gr. spiralis Hóok.). *Dicranum fulvellum* Dicks., der forhen kun een gang er funden i Christiansands stift 1826 af de Herrer Ahnfelt og Lindblom, voxte paa Stene ved Veien i Quamskleven i temlig Mængde. Sparsommere bemærkedes en *Dryptodon* af et for mig fremmed Udseende; den lader sig maaske forene med *Dr. pulvinatus*, men synes dog ved flere karakterer at fjerne sig fra den. — Fremdeles bemærkede jeg en *Gymnostomum*, som muligens er en ny Art. — Af Lichener bemærkedes i Quamskleven, foruden en stor Deel almindeligere, *Parmelia speciosa* og *badia* samt *Boeomyces placophyllus* med Frugt. — Udentvivl vilde den, der i flere Dage gav sig Tid til at undersøge Quamskleven og Hugakollen, finde sig rigt belønnet især med Hensyn til kryptogame Planter, paa hvilke Egnen synes at være meget riig.

Fra Vangs Præstegaard foretog vi Exkursioner til Bergsfjeld och Grindesfjeld, men Uveir og Storm hindrede os fra at

sætte over Lillemjösen for at botanisere paa det meget lovende høje vidtudstrakte Svønnæsfjeld, der laae ligeover for Præstegaarden, og i den mørke Dal, der adskiller dette Fjeld fra Skudshorn.

Vi bestege Bergsfjeld ad en besværlig Opgang fra Stove-dalen. Vegetationen paa dette Fjeld udmærkede sig ikke ved Forekomsten af nogen for disse Egne sjælden phanerogam Alpeplante. *Draba rupestris a lava*, som er den almindeligste Form af *Draba*-slægten i disse Trakte, forekom ogsaa her. Lige til Birkegrændsen steg her: *Galium verum*, *Campan. latifolia*, *Chenopod. album*, *Convallaria majalis* endogsaa lidt over denne Grændse, *Cotoneaster vulg.*, *Rosa cinnamomea*, *Comarum palustre* lidt høiere, *Ajuga pyramidalis* ligesaa, *Stachys silval.*, *Hierac. aurantiacum* lidt over Birkegrændsen, *Tanacetum vulg.*, *Empetrum nigrum* med fuldmodne Bær høit over Birkens Grændse; denne Plante er næst *Arbutus alpina* den af vore nordiske Bærarter som modnes høiest over Havet; *Saxifraga Cotyledon* kaldtes af vor Fører Bergebreic, et Navn der skal være almindeligt her i Egnen. Af kryptogame Planter bemærkedes her *Dryptodon patens* og en anden Art af denne Slægt nær *Dr. ovatus*, men fra denne forskjelig ved mindre Væxt, mere cylindrisk Kapsel og især ved Bladene som i fugtig Tilstand ei ere tilbagebøiede men næsten opret-tiltrykkede, *Didymodon pilifer* H:tn, *Weissia zonata* steril, *Jungermannia undulata*, *acuta*, *julacea* cum var. (*J. laxifolia* Auct.?), *Marchantia alpina* Myrin.

Uagtet et meget ugunstigt Veir de Dage vi opholdt os i Vang, lykkedes det os dog en Dag at bestige Foden af Grindfjeld (Grindadden) paa den mod Helinstranden vendende Side, hvor vi botaniserede omtrent indtil 1000 Fod over Birkegrændsen. Efter Boecks Maaling ligger Helinfjorden 2742' ov. H. og Birkens Grændse for denne Egn ansættes af ham til 3200—3400' ov. H. Hugakollen antages af v. Buch til 3400', som temmelig torde nærme sig Sandheden, thi Toppen af dette Fjeld hæver sig ei betydeligen over Birkegrændsen. Grindfjeld er meget høiere og sandsynligen over 5000' ov. H. Uagtet vi havde et koldt, tildeels taaget Veir med Sneilinger kunde vi ikke forlade Fjeldet för henimod Aftonen, fordi Vegetationen fandtes riiig og afvexlende. Under de høie bratte Fjeldvægge, der dannede et Lye mod Nordavinden, vare flere Planter, saasom *Aconitum septentr.*, *Ranuncul. platanifol.*, *Sonchus alpinus*, *Archangelica* af en kjæmpemæssig Størrelse. I det Strøg vi især botaniserede, omtrent fra Birkegrændsen till omtrent 1000' høiere eller fra 3200 till 4200' ov. H., optegnede jeg følgende phanerogame Planter: *Veronica serpyllifol.*, *alpina*, *saxatilis*, *chamædrys*, *offic.*, *Pinguicula vulg.*; *Valeriana offic.* indtil det høieste; *Eriophor. latifol.*, *vaginatatum*, *capitatum*, *alpinum*; *Scirpus cæspitosus*; *Nardus stricta*; *Phleum*

alp.; *Milium effusum* og *Calamagrostis Halleriana* til det høieste; *Anthoxanthum*; *Avena pubescens*, *Av. subspicata* lader sig først see op imod det høieste; *Aira alpina* omtrent fra Birkegrændsen, *A. cæspitosa*, *flexuosa*, *atropurpurea*; *Melica nutans* til det høieste; *Molinia cærulea*; *Poa annua*, *alpina*, *prat.*, *nemoralis var.*, *glauca*; *Festuca ovina cum var. vivipara*, *rubra*; *Montia*; *Alchemilla vulg.*, *alpina*; *Majanthemum*; *Galium boreale*; *Cornus suecica*; *Myosotis silvatica var.*; *Gentiana nivalis*, *campestris*, *amarella*; *Azalea proc.*; *Campan. rotundifolia*; *Viola palustris*, *biflora* sparsomt, *montana* til det høieste; *Chenopod. album* til Birkegrændsen; *Carum Carvi*, *Pimpinella Saxifraga*; *Parnassia pal.* til det Høieste; *Sibbaldia proc.*; *Cónvall. maj.*; *Juncus filiformis*, *ustulatus*, *trifidus*, *biglumis*, *trigl.*, *castaneus*; *Luzula spicata*, *sudetica*, *pilosa*; *Oxyria*; *Rumex Acetosa*, *domesticus*; *Toffieldia borealis*; *Trigloch. pal.*; *Trientalis*; *Polygon. viviparum*; *Arbutus alp.*, *uva ursi*; *Vaccin. vitis idæa*, *myrtilus*, *uligin.*, *vaycoccus*; *Erica vulg.*; *Epilob. angustifol.*, *lineare*, *palustre*; *Andromeda polifolia*; *Menziesia*; *Pyrola secunda*, *minor*, *rotundifolia*; *Saxifraga nivalis*, *stellaris*, *Cotyledon. aizoides* β *aurantiaca*, *oppositifol.*, *cernua*, *rivularis*, *cæspitosa*, *adscendens*; *Silene inflata*, *rupestris*, *acaulis*; *Alsinnella biflora*; *Stellaria nemorum* til det Høieste, *media*, *alpestris*, *graminea*; *Lychnis silvatica*, *viscaria* til det Høieste, *alp.*; *Cerastium vulgatum*, *alpinum*, *trigynum*; *Spergula Saginoides*, *Sagina*; *Sedum annuum*; *Rubus chamæmorus*, *saxatilis* til det Høieste; *Potentilla maculata*, *Tormentilla*; *Comarum pal.*; *Geum rivale*; *Thalictr. alpin.*, *Ranunc. reptans*, *glacialis*, *acris*, *repens*; *Caltha pal.*; *Ajuga pyramidalis*; *Euphras. off.*; *Bartsia alp.*; *Rhinanthus minor*; *Melampyr. silvat.*; *Pedicularis lappon.*, *palustris*; *Linnæa*; *Capsella bursa*; *Draba rupestris laxa*, *incana*; *Arabis alp.*, *petræa* op imod det Høieste; *Cardam. bellidifolia*; *Geran. silvat.*; *Anthyllis vulneraria*; *Astragalus alp.*; *Lotus cornic.* til det Høieste; *Hypochæris maculata* sparsomt indtil det Høieste; *Apargia Taraxaci*; *Taraxacum off.* til det Høieste; *Hierac. alpinum c. varr.*, *paludos.*, *vulgatum*, *preanthoides*; *Saussurea alp.*; *Cirsium heterophyll.*; *Gnaphal. norveg.*, *supinum*, *dioicum*, *alpinum*; *Tussilago frigida*, *Farfara*; *Erigeron uniflorus*, *alpinus*, *acris*; *Solidago virgaurea* til det Høieste; *Achillea Millefolium*; *Orchis maculata*, *conopsea* til det Høieste; *Coeloglossum viride*; *Listera cordata* omtrent til Birkegrændsen; *Callitriche verna* β ; *Carex dioica*, *lagopina*, *canescens* β *alpicola*, *atrata*, *alpina*, *cæspitosa*, *saxatilis*, *pulla*, *panicea*, *limosa*, *capillaris*; *Betula humilis*, *nana*; *Salix glauca*, *Lappon.*, *lanata*, *herbacea*, *reticulata*, *phylicæfolia*; *Empetrum nigr.*; *Rhodiola*. — *Aspid. Louchitis*, *filix femina*, *Blechnum crispum*; *Botrychium Lunaria* til det Høieste; *Lycopod. Selago*, *sela-*

ginoides, alpinum. — Af Mosser bemærkedes: *Eremodon Splachnoides*, *Weissia crispula*, *Grimmia obtusa*, *Dicranum virens*, *Didymodon pilifer* H:tn. — *Hieracium alpinum* luxurierede her omtrent een Fod høi med 5—6-bladede Stengler og et eller flere Blomsterhoveder, succesive gaaende over i *H. nigrescens* Willd. Som Representant for den paa lavere Steder voxende *H. vulgatum* Fr. viste sig her, som overalt i de høiere Fjeldegne, Formen *H. pallescens*; af *H. prenanthoides* en grovtandet bredbladet Form, tilligemed en fra Grunden af grenet smalbladet Form af *H. boreale* Fr.? udmærket med mere hjerteformig-omfattende Blade; den synes ligesom at danne Forbindelsen imellem *H. boreale* og *H. umbellatum*, der, saadan som denne sidste viser sig paa lavere Steder, savnedes paa Grindefjeld. (Forts.)

II. Hvarjehanda.

1. Rörande våra resande landsmän hafva några underrättelser ankommit, enligt hvilka Mag:re Eberhard Munck af Rosenschöld, hvilken såsom läkare åtföljde den beryktade Oxehufvudska expeditionen 1810 och efter dess snöpliga slut qvarstadnade för att göra naturhistoriska exkursioner i S. Amerika, för omkring 2 år sedan reste upåt Plata-floden men måste stadna i Corrientes, emedan han ej fick inträde i Paraguay och till följe af det utbrutna kriget ej heller kunde återvända till Montevideo. Sedan det förra hindret uphört, hoppas han kunna begifva sig till Ascencion. Han har insamlat en stor massa insekter, foglar, och äfven ett betydligt antal vexter. Han ämnar ej återvända till Sverge åtminstone förrän instundande sommar. — Bref från Cap berätta om Hr J. Wahlberg, att denne i sistl. September ännu vistades på andra sidan om Drakebergen, hvarest han sysslosatte sig med elefantjagt för att dymedelst blifva i tillfälle att mot elfenben tillbyta sig nya dragare, sedan han totalt förlorat dem han förut hade.

2. »Årsberättelser om Botaniska arbeten och uptäckter för åren 1839—42 afgifna af J. E. Wikström» äro nu ändtligen från trycket utkomna och kosta 3 R:dr 24 sk. 5:ko.

3. Under sednare hälften af Dec. 1811 dog i Prag i dess 77 års ålder Johan Christian Mikan, Professor emeritus i Botanik vid Prags universitet. Han deltog, jemte Pohl, i den naturhistoriska expedition, som Österrikiska regeringen 1817 sände till Brasilien, hvarifrån han dock efter ett års förlopp återvände, dertill föranledd af den menliga inverkan som klimatet utöfvade på hans helsa. — Han har utom annat utgifvit: *Delectus Floræ et Faunæ Brasiliensis*, 4 häften in folio med plancher, Wien 1821—22.